

КОНГРЕС ЗНОСИТЬ ФАРМЕРСЬКУ КОНТРОЛЮ

ВАШИНГТОН. — Згідно з бажанням президента Рузвельта, висловленим у листі до конгресу, палата послів ухвалила скасувати три закони про контроль продукції й торгівлі бавовною, картоплею й тютюном.

Сенат певно зробить те саме.

Уряд не то що не добивається нового закону на місце скасованих, але робить заходи звернути назад дозволені конгресом кредити.

По обчисленню цих кредитів показується, що уряд ще не зужив коло мільярда доларів, відданих свого часу до повної розпорядимості президентом.

БОРА ПРОГОЛОШУЄ СВОЮ КАНДИДАТУРУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Бора проголосив отверто, що він кандидує на уряд президента Злучених Держав.

Думає про поставити свою кандидатуру при правнорозумі й стейті Огайо.

Демократи кажуть, що це вода на їх млин, себто що їм буде легко побити републиканців з таким кандидатом.

„ЧИСТКА“ КОМУНІСТІВ, ЧИ ПОЛІТИЧНИЙ МАНЕВР?

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — Парагвайський уряд прогнав полковника Рафаеля Франка, що відзначився в війні з Болівією за провінцію Чако.

Уряд приказав депортувати Франка до Аргентини, закинувши йому ширення комунізму.

Прихильники Франка кажуть, що обвинувачення Франка за комунізм — політичний маневр. Прогнанний вважається героєм жовнів, і був би певно вибраний президентом республіки, якби його допущено до виборів.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

ПІКІН (Іллінойс). — У цьому місті вибух генеральний страйк. Увесь бізнес у місті здержаний. Багато крамниць закрито. За страйк заявилися 31 юній, що мають 1,500 членів.

Місто має 16,000 душ населення.

Побоюючися заворушень, стейтський уряд збирає національну гвардію в сусіднім місті Піорія.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ОБЦЯЄ ДОПОМОГУ КРАВЦЯМ.

ВАШИНГТОН. — Майнерська юнія „Юнайтід Майн Воркерс оф Америка“ ухвалила резолюцію, котрою вона зобов'язалася дати допомогу юнії кравців у Нью Йорку.

Внесок ухвалено на заклик уряду кравецької юнії.

ПОВЕНИ В ПОЛУДНЕВИХ СТЕЙТАХ.

БЕРМІНГЕМ (Алабама). — Полудневі стейти навістили зливні дощі. Наслідком цього вилляло багато рік. Зібрані води прорвали таму коло Мерфі, Норт Каролайна. У водах збірника втопився фермер Джонсон та його 28-літній син.

Коло міста Сомервил, Джорджія, вилив води захопив 12-літнього хлопця Джана Медисона, що їхав полем на мулі. Хлопець утопився.

Разом усіх жертв у людях начислено 6.

ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ ПРИ САНКУВАННЮ.

НЬЮ ЙОРК. — У дільниці Квінс заїхала 13-літня школярка Глейдис Конбой на своїх саночках під надїжджачий електричний поїзд та згинула під його колесами.

У Джерзі Сіті саночки з двома хлопцями віхали під переїжджаче авто. 7-літній Михайло Улицький згинув на місці, а його товариш, 7-літній Станіслав Мушинський, вийшов з поважними ушкодженнями тіла.

НОВА НАПІНКА НА ІМІГРАНТІВ.

НЬЮ ЙОРК. — Олдерман (лавник) Джозеф Кінслі вніс на раді олдерманів резолюцію, щоб місцевий адміністратор „робіт публичного поступу“ списав усіх ненатуралізованих імїгрантів, що побирають допомогу від уряду.

МАЮТЬ ДОСИТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПА- ГАНДИ.

МЕКСИКО. — Робітники в місті Монтерей, головнім промисловім центрі Мексика, проголосили страйк на 48 годин, щоб запротестувати проти приїзду комуністичних агітаторів до того міста.

За страйк заявилися 42 робітничі юнії. В місті буде здержаний усякий рух. Навіть у ресторанах не будуть подавати їжі.

ДИТИНА ОПОВІДАЄ НА СУДІ ПРО ВБИВСТВО БАТЬКА.

МИНЕАПОЛІС. — На розправі проти Ізадора Блумфелда, обвинуваченого за вбивство редактора Волтера Лигета, виступила 10-літня дочка вбитого, Марда, та оповідала про те, як то вона сиділа в авті батька на доріжці при хаті та бачила, як бандит стріляв до батька.

ЕПІЛЬОГ СЕЛЯНСЬКИХ ЗА- ВОРУШЕНЬ НА ЛИТВІ.

„Явнавкас Зініюс“ подає, що ковенський військовий суд видав присуд у праві селян, обвинувачених у протидержавних подіях. В одній розправі засудили двох головних підсудних: Йосифа і Петра Сарпала, першого на досмертну в'язницю, другого на 12 років. 7 інших підсудних засудили на кари від 6 літ до 6 місяців в'язниці. Засуджені 9. листопада м. р. виступили проти поліції і шавлівів.

У другій розправі суд засудив 3 селян від 2 років до 6 місяців в'язниці за поширювання протидержавних летючок.

ХТО ПЕРШИЙ ВІДКРИВ АМЕРИКУ?

В архівах ватиканської бібліотеки знайшли документ, з якого виходить, що європейці відкрили Америку ще в VI столітті. У 535 р. апостола Ірландія, св. Брендан, покинув береги цього острова і поплив кораблем із острогу, і досягнув до християн на захід. Плили довго, боролися з бурями і противними вітрами, аж за 53 дні дісталися до берегів Північної Америки. Докладний звіт з тієї подорожі та про відкриття землі, яку замешкували люди з мерсавою шкірою, св. Брендан переясав до Ватикану. Однак він закинувся в бібліотечному архіві і лежав у забутті аж до наших часів. Аж підчас пожежі ватиканської бібліотеки запалася її горішня частина, де були зложені документи, що торкались перших християнських часів. Працьовитий бібліотечний „міл“ Де Ру, порядкуючи архів, знайшов старий документ про подорож св. Брендана і за згодою ватиканської академії видав його книжкою.

ПЕРЕД СОНЯШНОЮ ЗА- ТМЮ В СОВЕТАХ.

В червні 1936 р. буде, як заповідають астрономи, повна соняшна затма, видна на поверхні землі від Чорного моря, по цілому Сибірі аж до Хабаровська і берегів Тихого океану. Тому, що весь цей простір належить до Советів, у московській академії наук повстала вже тепер окрема комісія, яка має зорганізувати планові обсервації цього астрономічного явища. До комісії належать вивчені до советських вчених, що мають заняті найдогідніші обсерваційні позиції на Кавказі, Уралі та північній південній Сибірі. Крім того висіла наукові експедиції харківська астрономічна обсерваторія, томський радіоінститут та інші наукові встанови. Одна з наукових експедицій московського астрономічного інституту поїде до Александровська над Амур, щоби перевірити теорію Айнштейна.

ДРУГІЙ ТУНЕЛЬ ПОПІД СТ. ГОТАРД.

В Базелі відбувся зїзд визначних техніків, що обмірковували справу будови другого тунелю попід гору Ст. Готард. Тунель, 10 км. завдовжки, був би призначений тільки для самоходів. Будова мала би коштувати 80 мільонів швейцарських франків. Його удержання обчислено на 300,000 фр. річно, тому від кожного самоходу, що їхатиме цим тунелем, слід побирати оплату 20 франків.

ЯК ВЕЛИКА БУЛА „ЧИСТКА“ ПІСЛЯ ВБИВСТВА КІРОВА.

Авас повідомляє з Москви, що у висліді „чистки“, розпорядженої після вбивства Кірова з початком 1935 року, виклинули з комуністичної партії яких 10 відс. її членів. „Правда“ повідомляє, що більшість виклинутих це були воєня армії адмірала Колчака, „жулаки“ та прихильники Троцького й Зіновєва. Цих останніх викрили між інш. серед учительства і професорського тіла.

СТАВІСЬКАДА У ПОЛЬЩІ.

У фінансових колах Варшави велике вражіння викликало банкрутство торговельної фірми Натана Соловейчика. Ця фірма вдержувала торговельні взаємини з великими закордонними фірмами; мала свої відділи у Нью Йорку та в Берліні. Натан Соловейчик мешкав у Берліні, а в останньому часі переїхав до Варшави. Його часі переїхав до Варшави. Його часі переїхав до Варшави. Його часі переїхав до Варшави.

Аферу Соловейчика викрили у зв'язку з банкрутством фірми Герб-Гольдмана. Втрати французько-польської банку доходять до 900 тисяч злотих. Арештований прокурент фірми Соловейчика бере цілу винуватість на себе і запевняє, що виставив фікційні векслі. Банкрутство фірми Соловейчика потягне за собою упадок багатьох менших фірм.

ТОРТУРИ НА ПОЛЩІ.

Як подає румунська преса, румунська прокуратура веде слідство проти команданта поліції в Сереті на Буковині, що разом зі своїми поліцаями жорстоко мучив в'язнів. Коли арештовани не хотіли признатися до закинутих їм провин, ведено їх до окремого дому, де в пивницях завдавали їм страшні муки. Іх в'язано, затікали їм рота й бито полінами до безтями. В'язневі Голиняському комісар Карстяну виривав вуси, Марковському тяжко покалічив голову й обличчя, інших поліцаям топтали ногами по череві. Дізнавшись про це, прокуратура зажадала від поліції видати всіх арештованих, але поліція виконала це домагаючи щойно за 10 днів. Ціла буковинська преса з величезним обуренням домагається від влади звернути пильну увагу на відносини серед поліційних установ провінції.

ХОРОВИЙ СПІВ В ІТАЛІЙ- СЬКІЙ АРМІЇ.

Італійське міністерство війни рішило завести в армії хорівий спів, що єднає воєнків і додає їм бадьорости, більше ніж музика. Як зауважено, на рішення міністерства вплинули найбільше візди до Італії українських хорів, які мали надзвичайно великий успіх, бо італійці, при своїй знаній музичності, кохаються лише в сольовому співі і не мають поняття про кількоголосний хор. Справу організації хорів та вироблення репертуару доручено відомому композиторові Маскані.

ЕМІГРАЦІЯ В НУЖДІ.

Військова еміграція в Парижі знаходиться, як повідомляє французька преса, у дуже важкому положенні. Емігранти загибають від безробіття і неуг, що дуже ширяться між ними. Багато з них засуджені на голдову смерть. Допомогові організації не розпоряджають у же ніякими засобами. З причини господарської кризи у Франції працевластів волять робітників французів і звільняють російських емігрантів. Багато емігрантів російського походження зійшли на волокитів і живуть із жебраними.

І НА БУКОВИНІ СКЛАДИ ЗБРОЇ.

Румунська преса пише про доходження, яке веде жандармерія в черновецькому повіті. Жандарми перетрусили майже ціле село Чернавку, де знайшли всяку зброю. При тій нагоді арештовано до 40 селян. Кількох випустили вже на волю, інших відставили під воєнний суд до Яс. Пішли до Яс К. Коропецький, Н. Тенчук, І. Сенчук, Ю. Велощук, І. Федорак, Н. Туркевич, І. Малик і інші.

САМОГУБСТВО ДОЦЕНТА УНІВЕРСИТЕТУ.

У Відні отруївся д-р Павло Біях, доцент університету, заживши ціянкалі. Він був знавним гінекологом і габлітувався як доцент неврології, зазначаючи лікарську практику, щоби посвятитися науковій праці. Причина самогубства невідома.

В БЕРЛІНІ ЖЕНЯТЬСЯ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

Берлінська преса стверджує з доволеньям, що в останніх трох днях перед латинським Різдом у самому Берліні звінчалася 1,700 пар. Статистика виказує, що це число вдвоє більше, ніж було торік. Видко, матеріальне положення населення під новим режимом поправляється, коли молоді люди рішаються на власні родинні „гнізда“. Цікаве, що мужичини побираються переважно у віці між 27 і 29-тим роком, а жінки між 23 і 24-тим.

30 ГРОШІВ ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

18-літня Діна Райхман з Грубешова хотіла купити собі панчохи. Мала 50 грошів, а що панчохи коштують 80 грошів, просила батька, щоби додав їй 30 грошів. Батько відмовив. А коли донька вперто простила, насварив на неї і сказав, що не дасть, хочби навіть зарізалася. Здесперована дівчина вхопила ніж і на очах батька встромила собі в серце.

ВАЖНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ В ЛЮБЛІНІ.

В побернадинським костелі (що був за княжих часів церквою) в Любліні є образ доброго італійського маляря, що його привіз зі собою мабуть король Ян Казимир. Образ представляє вродший відкозаків під проводом полковника Золотаренка в Любліні 1656 р. Козацька ноша, різнобарвні козацькі жупани, озброєння, баскі коні, спеціально на „тиралєрка“ представлені дуже добре. Образ знаходиться в праворуч головних дверей; колись був десь у куті. Наші малярі повинні зробити копію з цього образу і видати картки, а зароблять.

ЕМІГРАЦІЯ В НУЖДІ.

Військова еміграція в Парижі знаходиться, як повідомляє французька преса, у дуже важкому положенні. Емігранти загибають від безробіття і неуг, що дуже ширяться між ними. Багато з них засуджені на голдову смерть. Допомогові організації не розпоряджають у же ніякими засобами. З причини господарської кризи у Франції працевластів волять робітників французів і звільняють російських емігрантів. Багато емігрантів російського походження зійшли на волокитів і живуть із жебраними.

ВІДНОВИТИ ПРОПАГАНДУ ЗА УКРА- ЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ. — В статті „За український університет“ поміщеній у „Ділі“ з 19. січня, пише С. Хруцький, що піднята Науковим Товариством ім. Шевченка справа українського університету є справою першої ваги, бо без власного університету не може далі розвинути успішно наша національна культура. Тому „боротьба за український університет стає боротьбою за українську культуру“. Ту справу, пише С. Хруцький, треба висвітлити всюди по світі. Світ — каже Хруцький — знає про наших мистців — малярів, різьбарів, співаків, і музик. Знає і про високу мистецьку культуру українських народних мас. А українські вчені займають університетські катедри у чужих народах. І тому наші прагання за український університет мусять знайти прихильний відгук у цілому культурному світі. Тому — кінчить С. Хруцький — треба „актуалізувати знову гасло боротьби за український університет, за ту станицю української культури, яка нам належить і яку ми мусимо здобути“.

УСПІХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ВИСТАВИ.

ПРАГА (Чехословачина). — Від 3. грудня 1935 р. до 3. січня 1936 тревала в Празі вистава закарпатського народного мистецтва. За місяць відвідали виставу яких 30,000 осіб, крім прогульок шкільних дітей. Оборот виводив 40,000 чеських корон, який покрив усі видатки вистави. Глядачі цікавились головню закарпатською керамікою, але й інші народні вироби, як от ліжники, рукавиці й вишивки, звертали на себе загальну увагу. Після вистави празькі торговельні кола вирішили заснувати станицю для посередництва і збуту закарпатських товарів у Чехії.

ЖИД ЗАСТРІЛИВ НАЦИСТИЧНОГО ПРОВІДНИКА.

ДАВОС (Швайцарія). — Давид Франкфуртер, літ 26, жид з Югославії, вбив револьверовими вистрілами Вільгельма Густльофа, років 41, одного з найбільш воєничих нацистів, що був занятий в обсерваторії в Давос. Франкфуртер є студентом медицини. Прибув з міста Берн до Давос, щоби виконати атентат і тим завдати удар режимові Гітлера. Густльоф згинув на місці. Потім Франкфуртер віддав себе в руки поліції. Кажуть, що він є зрівноваженою людиною і свідомою свого вчинку.

Швайцарські соціялісти писали часто проти Густльофа за те, що він збуджував у швайцарських німців симпатії до Гітлера. Ліва преса домагається видалення Густльофа з Швайцарії, але влада дала дозвіл Густльофові на дальше перебування.

ГІТЛЕР ПРО ВБИВСТВО.

БЕРЛІН. — Гітлер, як тільки дізнався про вбивство Густльофа, вислав до вдвои вбитого телеграму, в якій висловив їй співчуття в імені всього німецького народу.

Преса коментує це вбивство в такий спосіб, що саме цей учинок вказує на те, що нацисти мають рацію, коли хочуть позбутись жидівських впливів, та що не може бути тепер мови про ніякий компроміс з жидівством.

ВІШАВСЯ — ВАРШАВСЬКИЙ КАТІ

ВАРШАВА (Польща). — Польський кат Альберт Мацевський, що вшав сотки людей, ринив відбрат собі життя. Закинув петлю, але вона вирвалася. Відвезено його до шпиталю. Потім з'явив, що його звільнено зі служби, а жінка не хотіла жити з таким, що вшає других і ще й нічого не заробляє.

НА АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВЛЕНІ.

ЛОНДОН. — В палаті послів перейшов у другім читанні законопроект, яким обмежується текстильну продукцію, щоби тим чином ратувати текстильний промисл. Продукцію зменшено на 10,000,000 веретен. В останній році було в русі 43,000,000 веретен.

Подібне обмеження наступить теж у цукровій продукції.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІНИ.

ПАРИЖ. — Англія і Франція дебатуєть над тим, якби то в Лізі Націй перевести постанову, яка дозволяла б деяким державам на мобілізацію підчас мира. Річ ясна, що тут іде в першу чергу про Францію. Вона хоче мати дозвіл на мобілізування своєї армії на пограниччі Німеччини вже тоді, коли задибав небезпечка, що Німеччина може піти на неї війною. Чи є така небезпечка, про це рішалаб Ліга Націй. Формально ця постанова відноситься до всіх держав і кожна з них, що належить до Ліги Націй, могла б домагається від неї дозволу на таку мобілізацію „на всякий випадок“. Оті балачки і проекти ще більше комплікують відносини в Європі.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

English newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Registered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ Й ТУТ ТРЕБА ПРИНУКИ?

Як знаємо з донесень американських і англійських часописів, то в той день, коли запов варшавський присуд над молодими українськими студентами і студентками, відкликано негайно в старім краю всі забави. А було це саме в навічєра українського Нового Року. Такі відомості передано тоді зі Львова телефонічною дорогою чужиньським кореспондентам, що перебували в Варшаві, а вони їх передали далі, себто пустили в світ.

Для кожного стало відразу зрозумілим, що в тім випадку не було й бути не могло з українського боку ніякої агітації, ніяких закликів, покликів, відозв, прохань, ані ніякої промови до національного почуття чи національної солідарності. Національний організм зареагував в одній секунді, без нарад, роздумувань, закликів і покликів, так, як пристало на нарід свідомий, що шанує себе і своїх героїських дітей.

Спитає дехто, чому ми навели цей приклад. Притокою до цього є для нас письмо, яке ми одержали від одного відділу У. Н. Союзу, котрий складається з дуже гарних, свідомих і патріотичних членів. Саме цей відділ пише нам, щоб ми такі визнали наш нарід в Америкі ще окремими статтями, щоб він запротестував проти Польщі за її варшавський присуд.

Ми віримо, що це письмо походить зі щирого серця і з найкращого бажання допомогти народній справі. І ми вдячні відділові за те, що він його нам прислав. Він побоюється, що коли наш часопис не буде, як бувало, день за днем накликувати до простету, то наш загал готов поставитися до нього байдужно. Це ще не значить, що той загал не відчуває кривди, яку Польща заподіяла засудженням у варшавському процесі. Ні, він її глибоко відчуває. Але, не зважаючи на те, готова взяти верх така наша байдужність, і громади готові не запротестувати в такий спосіб, як треба. Так певно думали ті члени, що нам вислали листа.

Все те їхнє розумування має своє оправдання. Ми це знаємо. Але знаємо теж і те, що чейже ми вже трохи поступили вперед. Чейже наша свідомість уже зростає. Чейже ми вже підховали по громадах такі гуртки ідейних людей, що добре знають, що треба в таких випадках робити. Чейже вийшов уже протест від Об'єднання. І є подані протестаційні резолюції. І є зазначено у відозві, що саме всім нам треба робити. І чейже доволі матеріалу друкується в „Свободі“ день за днем, щоб і невидючий прозрів, про яку це йде справа.

Чи того всього замало? Чи коли в Ріднім Краю завели без одного слова принуки національну жалобу з приводу варшавського засуду, то чи в нас треба ще якоїсь спеціальної пропаганди для простету? Думаємо, що не треба, бо наша імміграція добре знає і відчуває, що треба в таких випадках робити.

Д-р Кирило Трильовський.

Д-Р ТОМА Г. МАСАРИК
ПРЕЗИДЕНТ-„ВИЗВОЛЬНИК“ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ (1)

Д-р Тома Гарік Масарик уступив з президентури чехословацької республіки, а на його місце вибрано д-ра Едварда Бенеша, дотеперішнього міністра справ заграничних.

Уступив д-р Масарик внаслідок свого підстаркуватого віку (в березні скінчить 86 літ) і внаслідок недуги.

Ішло йому передовсім про те, щоб ще за свого життя бачити д-ра Е. Бенеша своїм наслідником, бо через партійне розжертя були би чехи по смерті Масарика безумовно Бенеша президентом не вибрали. А Масарикові дуже залежало на тім, щоб чеховолавацьку державу провадити в тім дусі, що досі, та держатись до теперішньої, ним усталеної тактики, й у внутрішніх і зверхніх справах. З Бенешем передовсім Масарик будовав чотирьох років (1914—1918) отую державу; він був його головним помічником. За останніх 17 літ він і за границю має дуже добру славу (провадив уже й Лігу Націй у Женеві). Отже д-рові Масарикові залежало на тім, щоб тих, з трудом вироблених цінностей його смерті не знищили нероз-

умні партійні тертя. Д-р Масарик іще жие, а міністри, прощаючи його, просили його, щоб і далше не пожував їм подавати своїх цінних рад, коли у важних справах звернуться до нього.

Щоб про Масарика щось основне написати, треба би властиво написати цілу книжку. Цеж людина незвичайної праці і тихої, некрикливої енергії; це і вчений професор університету, філософ і соціолог; це і великий політик та заслужений патріот.

А передовсім — це чоловік чесний і добрий, котрий поклав собі гаслом свого життя слова чеського патріота Івана Гуса: „Любіть правду! Служайте правді!“

І чи багато знайдеться людей, котрі, так як Масарик, признались публічно: „Я все старався якнайменше брехати? Значить, він сам признався до того, що хоч ішов уторованою дорогою правди, то всеж таки життя провадив людину нераз і в таке положення, в котрім і без неправди не обійдеться. Отже пощо мав він кадом вироблених цінностей його смерті не знищили нероз-

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДЮ
У ВАРШАВІ

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти“).

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

Дня 3-го січня 1936 засідання варшавського суду розпочалося в 11-тій годині.

На вступі д-р Ганкевич в імені всіх оборонців просить, щоб суд зарядив перерву до 10-го січня, щоб уможливити обороні ближче запізнатися з матеріалом справи і порозумітися з клієнтами.

Предсідник заявляє, що не бачить достаточних причин до такої перерви, після чого уділяє голос оборонцям.

ПРОМОВА Д-РА ГОРБОВОГО.

На вступі пригадує оборонець, що обвинувачення спирається на арт. 97, 93 і 148 к. Д-р Горбовий зазначає, що перші два артикули знаходяться в тій частині карного кодексу, що має заголовок „державна зрада“. Оті злочини все вважає політичними.

В довшій промові говорить оборонець про суть політичного злочину, після чого переходить до питання ОУН, її історії й мотивів, якими рукою відійшли підсудні, коли вступили до організації.

Оборонець зазначає, що по розвалі Австрії й Росії створились молоді держави. Ідея свободи й незалежності запалала в серцях найширших шарів, розбудила жагоду діяння, щоб здійснити мрію про самостійність.

Тому, що оборонець намагається представити польсько-українське співжиття від світанку історії обидвох народів, предсідник звертає йому увагу, щоб не розводив над тими справами й приступив до обговорювання справ, обнятих актом обвинувачення.

Д-р Горбовий зазначає далі, що хоче порушити питання мови.

Предсідник питає оборонця, чи говоритиме в такий спосіб, як суд постановив у тій справі. Д-р Горбовий відповідає, що хоче говорити про цю справу згідно зі становищем його клієнта — Бандери.

Тоді предсідник зазначає, що не дозволить обосновувати такого становища, бо в справі польської мови, що обов'язує в польських судах, суд зайняв уже становище,

скріплене приписом 10. арт. права про улад у загальних судах. Обсудовування іншого, суперечного з точним змістом того припису становища, недопускальне.

Опісля порушує оборонець питання імперіалізму українських націоналістів і взаємин ОУН з ріжними іншими державами, однак предсідник звертає увагу, що справи, які він порушує, не мають звязку зі справою про вбивство мін. Перацького і ще раз просить, щоб оборонець обмежився до раміщ обвинувачення.

Переходячи до справи замажу на мін. Перацького, оборонець стверджує, що обвинувачені не мають з тим замахом нічого спільного і що єдина причина в тій справі — це о-р-гані-зація безпеки достави прилюдній опінії якоїсь підмінки, щоб ту опінію втихомирити, бо вона домагалася висвітлити випадок, що мав місце 15. червня 1934 р.

Акт обвинувачення — каже оборонець — опертій на вислідах розвідки, потім на вясненнях самих підсудних — на зізнаннях осіб, які склали ті зізнання в слідчій арешті. До розвідки повинен суд віднести з застереженням і дуже критично, бо не можна врити вісткам, яких джерела укріті і яких автор невідомий. Не можна провирити вартости таких зізнань.

Як можна — питає оборонець — устійнити, чи такі зізнання не є припадком плодом уяви?

Зізнання самих обвинувачених, складані в слідчій в'язниці, можуть, бути доказом лиш тоді, коли не викликають сумнівів чи застережень. Це припис, що випливає з глибоких студій над психікою людини, що їх ціною є нестійність душі. Людина реагує на кожду зміну умовин, серед яких знайшлася.

В тім місці попросив оборонець 10-хвилинної перерви. Після того приступив до справи вини клієнтів.

Щодо обвинуваченого Чорнії, то це спокійна людина, що не належала ніколи до ОУН, але займалась правничими студіями. Судова розправа не доставила ні одного доказу, що Чорній був прина-

лежений до ОУН, чи теж повинні осібно, про якого зізнав Малюца, що називається Гринь Мацейко.

В справі „хат“ була ОУН дуже обережна. Такі „хати“ підготовлювали серед осіб, що стояли осторонь ОУН. Малюца, який нікого не знав, зізнав, що не мав відомостей, будьтоби Чорній був членом ОУН. Чорній знав він із легального студентського життя. Чорній міг допускати, що його „хата“ була зорганізована для цілей студентської репрезентації.

Душевний стан Чорнії внаслідок побуту в тюрмі сильно змінився. Знавещ, професор університету, ствердив у нього хворобовий стан, причому підкреслив, що виключає свідому симуляцію. Дотеперішній переживання переконали Чорнії, що не варта піти назустріч ніякому знайомому. Він уже ніколи нікому не дасть прибіжжя в своїй хаті.

Щодо Качмарського, то він — каже оборонець — знайшовся в такому положенні, коли чоловік хватується кожного середника, який, на його думку, допоміг би йому видістатися з халепи. Зізнання обвинувачених заслуговують на віру лиш тоді, коли їх складають із власної ініціативи і лиш перед судом.

Оборонець признав, що Качмарський належав до ОУН, однак розправа не дала матеріялу, що стверджував би факт, що він у червні й липні 1934 р. віддав Мацейка під опіку Малюца, дав йому револьвер і гроші й уможливив йому тим чином утечу. Зізнання самого Качмарського не можуть бути підставою для оцінки його вчинків.

З черги задержується оборонець над особою Мацейка й зазначає, що докази в тій справі не дають достаточних підстав для прийняття тези, що саме Мацейко вбив міністра. На тему вигляду Мацейка склали свідки суперечні зізнання, так, що на їх підставі не можна розпізнати якоїсь означеної людини.

Оборонець ділить обвинувачених на дві групи: на тих, що поспідовно, від початку до кінця, тримались одної лінії оборони, й на тих, що змінювали тактику в слідстві й на суді.

До тієї другої категорії зараховує оборонець Підгайний, Мигала й Малюца. Підгайний на запит оборонця заявив, що не підтримує своїх зізнань, що їх зложив у слідстві. Те саме сказав би й Малюца, коли дня

Відня, взяв його з собою. І тут він дістав потім іще краще місце домашнього вчителя, а здавши в 1872. р. матуру та позискавши в 1876. р. докторат філософії, був у 1882. р. (мав тоді 32 роки) покликаний на надзвичайного професора до свіжо основаного чеського університету в Празі.

Той університет здобули ті чеські послі, котрі зірвали з політикою Рігера, „абстиненція“ від віденського парламенту, та вступили по виборі до нього.

Ту політику „старочеха“ Рігера скритикував Масарик у часописі „Моравск Орліце“, так, як його (Масарика) засадою було, що політика полягає передовсім на „діланню“, акції.

Виходячи зі становища, що треба передовсім „служити правді“, Масарик ту засаду приновив і до власного народу, вважаючи, що й увесь нарід і його культура не повинні опиратися на неправді. А трапилося ось яка нагода цей його погляд практично приновити.

В 1817. р. відкрив студент прав В. Ганка в бляшаний кулі під хрестом на костелі в Кралеводі написаний на пергаменті рукопис, що обіймав шість епічних і вісім ліричних віршів.

22. листопада 1934 р. заявив, що зізнаватиме лиш українською мовою. Третій обвинувачений — Мигаль — зізнавав по польськи, однак у його зізнаннях, зложених у слідстві й тут перед судом, є розбіжності.

Малюца — каже оборонець — поступає нещиро. Підвів він і співваришів і суд і прилюдну опінію. Його зізнання слід відкинути. Мигалеві сказав Малюца, що замах виконав ОНР. Говорив те, що не відбивав звіту від Мацейка про замах, бо не був до того покликаний.

Хоч Малюца заявив у суді, що тоді підлягав Чесеринській, він був тоді найвищим зверхником ОУН в краю, а тому він відбивав звіту від Мацейка, або вся ця втеча Мацейка — це витвір їх фантазії.

В справі закиду, мовляв, Бандера видав Мацейкові приказ убити міністра, оборонець зазначає, що не вяснено обставин, серед яких Бандера такий приказ видав. Підгайний — джерело тієї інформації — не подав ні одного слова, яке докладніше зясовувало ту ситуацію, коли то впаб приказ Бандери. Нема ні одного доказу, що на його підставі можна булоб устійнити вину Бандери. Бандеру чекає ще процес у Львові, де теж грозить йому смертна кара. Прокуратор сказав, що Бандера — це рішення на все революційне. Будучи в ролі розконспірованого провідника, не міг би мовчати. В інтересі організації, яку мав би репрезентувати, мусів би він виступити й вяснити причини, що спонукали його видати приказ.

Бандера мовчить, бо не зробив нічого такого, що не відповідає його ролі в організації.

Замах на міністра не виконала ОУН, бо вона досі не робила ніяких замахів поза тереном, обнятим організаційною сіткою.

Щодо „архіву Сеніка“, то оборонець сумнівається в автентичність тих документів, бо невідомого, якою дорогою вони попали в польські руки. Оборонець не вірить, щоб Чехословачина видала офіційно ті документи, бо в,гру входять і дипломатичні й етичні моменти.

Чехословацькі легіони, під час світової війни, користали з гостини на українських землях. Чехи теж вели революційну роботу, що нею кермував през. Масарик. Чехословачина має аспірації стати другою Швайцарією в Європі.

Оборонець звертає увагу на „лоуки, що стовхнули під судних до революційної роботи. Ними кермували глибоші причини. Д-р Горбовий просить звільнити Чорнії з причини браку доказів. Щодо Качмарського, просить лагідного виміру кари за приналежність до ОУН і звільнення його з інших закидів.

Щодо Бандери, просить оборонець видати звільнюючий присуд. Оборонець зде собі справу, що суд може переконатися, що Бандера був членом ОУН, і тому на такий випадок просить лагідного виміру кари.

ЩО ГОВОРІВ Д-Р ГОРБОВИЙ.

Подаємо за „Роботником“ ч. 8. (з 8. січня 1936) зміст промови д-ра Горбового, яког ПАР (Польська Агенція Телеграфічна) не подала, а яку вважаємо сутньою для того процесу. Як відомо, предсідник кількратно переривав оборонцеві промову, тому він з конечности обмежився лиш до того, що відносилось до його клієнтів. Д-р Горбовий переіть ось таку основну тезу оборони:

Тайна смерті мін. Перацького. Чи цю справу дійсно вяснили — чи заспокоїли прилюдну опінію? І на це відповім: ні.

Тайна 15. червня 1934 р. чекає ще, щоб розвідали її таємні контури, що колись відкринуть тло, ідею й техніку з одного боку, й невинність і трагедію судби сьогоднішніх обвинувачених із другого боку.

Ніяка діянка суспільного устрою не перестерегає в своїх засновках таких певних і об'єктивних підстав, не вимагає такої сумлінности й таких моральних елементів, як вимір справедливости. Засаду умовности можна скрізь приміняти, тимбільше там, де в гру входять такі здобутки цивілізації, як особиста свобода, людське життя й честь. Тут одиноко й виключно рішати може догма правди, ствердженої на підставі похватних доказових середників, що їх можна провирити.

Життя не створило ще типу людської досконалости, яка панувала б і яка булаб суверенна понад усякі людські пристрасти, й тому новітня система карного права рішучо відкидає непевне й оманне зняряддя несправедливости, що ним є розвідка (вивяд)...

Слово „конфідент“ викликає в кождій культурній людині почуття гідности, а в органах виміру справедливости — найдалі йдучи застереження щодо віродостоїнности вісток, яких джерело затаєне. Чи можна опиратися на інформації, яких автор невідомий і не можна провирити його моральні вартости? Скільки фатальних помилок має занотувати історія кримінольогії!

Мацейко й Бандера. Мацейко!

Чи він справді за кордоном і там у товаристві вибраної радіе подружжям щастям? Чи здоров він, чи чахотка вкорочує його дні? Чи бере участь у спортових змаганнях, чи вешті у нуртах якоїсь ріки похоронив свою буйну фантазію — цього, ніхто, з нас не знає.

Процес переплетений помилками й не буду далекий від влучного скоплення його окреслення, коли назву його процесом помилок. Чи це не судова помилка — запевнення, що Бандера спонукав Мацейка вбити Перацького? Питаю: коли, де, якими словами і хто чув те? Чи цю справу вяснили, чи ствердили, який саме приказ дав Бандера Мацейкові? Чи судова розправа усунула й розвіяла ту густу мряку, що котилася, як каже прокуратор, тереном, де Бандера дав приказ Мацейкові: Мацейко! Даю вам приказ убити міністра Перацького. Там далі панує густа мряка, яка всежтаки колись підніметься й покаже чистий терен без ніяких кроївок, терен, що створить для виміру справедливости відповідну ситуацію для видання об'єктивного присуду.

(Далі буде).

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 225 від. У. Н. Союзу, складаю щирю подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги в фонду запомогового в сумі \$35, котрі стали мені великою помічю у моїм каліцтві. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзіві. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Іван Коробій.

Я, нижче підписаний член 61 від. У. Н. Союзу, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі \$35, а також за попередню допомогу в сумі \$50, котрі стали мені великою помічю у мой недугі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзіві. Також подякую місцевим урядникам за їх труд.

Николай Дебич.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

АРТИСТ, ЯКИХ МАЛО.

У ньюйорським „Метрополітен Музеум оф Арт“ відкрито недавно виставу образів славного еспанського маляра Франсіска Гої, що жив сто літ тому. Про нього тепер ньюйорські газети розписуються в широких статтях.

Є між образами, виставленими на цій виставі, портрет еспанської королеви Марії Луїзи, жінки короля Карла Четвертого. Гої змалював еспанську королеву як вередливу, злобну, сварливу, тиранську, а при тому всьому ще й тілесно негарну жінку. Словом, жінку без одної відомої прикмети. Просто, лагідно, з некла родом.

Цього Гою вважають великим артистом. Навіть еспанці, котрих королеву він так поганьбив портретом, уважали його великим артистом. Навіть самий корольський двір уважав його таким, як це видно з того, що Гої з двора за цей портрет не прогнано.

ДВОЯКИ АРТИСТИ.

Уважають Гою великим артистом тому, бо він малював не тільки „простих людей“, але й королів, так, як він бачив, такими людьми, якими вони йому видалися. Він був артистом правди. Тому він безсмертний.

У часах Гої жили й працювали в Іспанії інші еспанські малярі, що теж малювали еспанських королів і королевих і князів, але їх імена забулися. Вони малювали королів не такими, якими вони були, але такими, якими королі хотіли, щоб народ їх бачив. Якими королі хотіли би виглядати в очах своїх підданих, відомо із звичайних образів монархів. На них вони виглядають тілесно здорові, умово мудрі, а чуттєво зрівноважені люди.

Деякі королі такими й були, але тільки деякі. Більшість з них така, як більшість серед їх підданих: ні тілесно не заманливі, ні умово дозрілі, ні чуттєво зрівноважені люди.

Як такими вони виглядають на портретах малярів, а історія свідчить, що вони такими не були, то маляр виходить як артист — артист брехні.

ПОЩО НЕВДАЛІ КОРОЛІ ДАЮТЬ МАЛЮВАТИСЯ.

Коли критик такого артиста хоче обійтися з артистом делікатно, він пише: „Артист позичив королеві багато зі своєї особистості“.

Отже як стрічається король з артистом, то справа не мається так, як нам здається: не артист користується, а король. Король дістає від артиста стільки, скільки він від нікого дістати не може.

Як голандський маляр Ван Дайк малював своїм королем на портретах руки своєї служби, то це тільки один такий приклад підмалювання правди. Як Ван Дайк підмалював чужі руки, таксамо підмалював він усе, що говорило про тілесне, умове або чуттєво здоровля портретованих ним королів.

ЦАРІ ЯК ІДЕАЛИ.

Змалювання короля й королеви як гарних, розумних і ідейних людей сповняє ще одну широко поширену потребу людей.

Говорить про неї звітний український етнограф, М. Дикар, що ще в 1898-мім році зібрав цілу низку оповідань про царя й царицю, а повім розглянув ці оповідання в цікавій студії. У цьому розслідуванні українських оповідань про царя й царицю він прийшов до переконання, що в них „цар і цариця дають зразок ідеального життя“.

„Ідеальний“ значить стільки, що зразковий, себто такий, який повинен бути, який надається до наслідування.

ІДЕАЛ І ПРАВДА.

Українські селяни вже нині в більшості знають, наскільки російські царі були ідеальними постаттями. Та це відай не вбило ще в них бажання мати такий зразковий образ.

Ще бажання мати ідеальний образ різні групи хочуть використати для себе. Гетьманці хочуть навязати до цієї потреби генерала Скоропадського, російські монархісти пробують воскресити пам'ять Романових, а більшовики пробують навязати до цього Леніна чи Сталіна, і т. д.

Як у збірці оповідань про російського царя й царицю слідно виразно замовчування правди, таксамо в усіх малюваннях ідеальних постатей видно таке саме прямування.

КОРОЛЬ І ТОЙ, ЩО ПОСТАВИВ КОРОЛЯ.

Про ворожнечу між грецьким королем Юрієм та бущим грецьким диктатором, нині вже покійним, генералом Кордзілісом писали багато європейські газети.

„Манчестер Гардіен“ писав спеціальну статтю під заголовком: „Король проти того, що його зробив королем“.

Кажуть приповідки, що народ невдячний. Іван Франко уважав за потрібне остерігати громадського робітника не ждати від народу вдячності.

Видно, що королі не йнакші.

ЩЕ ОДИН ТАКИЙ, ЩО ПОСТАВИВ КОРОЛЯ.

З приводу ювілею великого німецького політичного діяча Бісмарка, що зійшов усі німецькі королівства й князівства й вільні міста в одну цілість під зверхньою управою пруського короля Вільгельма з титулом німецького цесаря, один сатиричний німецький журнал якраз підчеркував вдячність німецьких цесарів.

Нарисував він німецького цесаря Вільгельма Другого в своїй палаті, занятого розмовою зі своїм унуком. Унук показує на пам'ятник цесаря Вільгельма та питається:

„Хто це той великий чоловік на пам'ятнику?“

„Це Вільгельм Перший, перший цесар з нашого роду!“ — каже гордо цесар.

„А кого представляє ця маленька статуя під великою постаттю першого цесаря?“ — питається далі молодий князь.

„Це той, що зробив нашого предка цесарем!“ — відповідає цесар.

ПОСМЕРТНА ЗГДКА.

Марія Лисяк, жінка Григорія Лисяка, члениця 198 відділу У. Н. Союзу, померла дня 4-го лютого ц. р. в годині 7-мії рано.

Покійна роджена в Джерзі Сіті, дочка Діонізія й Олени Голод. Покійна була добра і дбала мати та виховала трох синів: Володимира 16 років, Григорія 13 років і Михайла 11 років. Покійна була членицею У. Н. Союзу за від дитини і дбала про нашу організацію. Прожила 38 років. Через 26 років жила в Порт Джервіс.

Похорон відбудеться в п'ятницю, 7-го лютого, в годині 10-тії рано з дому жалоби під ч. 28 Томпсон Стріт, в Порт Джервіс Н. Я., на цвинтарі Ст. Мері.

Земля їй пером.

Григорій Лисяк.

СУСПІЛЬНІ ЗМІНИ СЕРЕД ЖИДІВСТВА В СССР.

Перед революцією 1917 року царська влада намагалася задержати переселення жидів на Московщину. Московські купці й фабриканти не хотіли, щоб з ними конкурували жиди. Тому жидівське населення було штучно скупчене на Україні та на Білій Русі. Більше як половина всього жидівства в царській Росії належала до купецького стану. Робітників у жидівській національності тоді було 4%, селян-хліборобів 2%, ремісників 18%, приватних службовців 10%.

Революція і комуністична диктатура рішучо змінили відносини в жидівському народі в Росії. 1930 року серед жидівської людності СССР складалося (у відсотках):

Робітники великого промислу	16.3
Робітники дрібного промислу	2.6
Селяни	11.1
Ремісники	22.1
Службовці	27
Купці	2.3

З цього видно, що тепер найбільша частина жидів у СССР працює на державній службі, на другім місці стоять ремісники, а потім робітники й селяни.

Усіх жидів у СССР є коло 3 мільйонів. Понад 800 тисяч жидів належать до стану людей, що працює за платню. Отже можна говорити про значну пролетаризацію жидівства в СССР.

Советська статистика показує великі зміни в розміщенні жидів на території СССР. Іде постійне переселення жидів з України та з Білої Русі на Московщину. На Московщині (РСФСР) було 1926 р. робітників і службовців жидівської народності 123,600 осіб, а 1931 р. нараховано 316,400.

Коли порівняти професійний склад жидівського пролетаріату на Україні та на Білій Русі зі складом жидівського пролетаріату на Московщині,

то побачимо поважну різницю, особливо за останні роки. На Україні 1929 р. було 129,500 робітників жидівської національності, 1931 року їх стало 195,000, отже збільшилося на 65,500 осіб. На Білій Русі зріст за той самий час показує 13,500 осіб, на Московщині збільшилося число жидів-робітників з 58,300 на 95,000 осіб, отже на 36,700. 1931 всього нараховано жидів робітників і службовців на Московщині 316,400 осіб. Відкинувши від цього числа 95,000 робітників, побачимо, що головна маса жидів на Московщині належить до службовців державних установ, отже до советських бюрократів.

На Московщину переноситься з України та з Білої Русі найкультурніша, інтелігентна частина жидівства, що має змогу легше знайти собі роботу на державних посадах.

Ці числа знаходимо у книжці Л. Зінгера „Національний состав пролетаріату в СССР“, що її видано в Москві 1934 р. Слід зазначити, що від року 1934 дотепер переселення жидів з України та з Білої Русі на Московщину ще збільшилося. Особливо цьому сприяв голод на Україні в р. 1932—33, коли не тільки селяни, але й міська людність України була без хліба, а тому шукала засобів прожитку на Московщині, в Москві й Петербурзі, де не знали такої біді, як на Україні. Правобережна Україна, зі своїми жидівськими „гнилими містечками“ та з жидівською „столицею“ Бердичевом це тепер уже минування, бо жиди з цих місцевостей у великій числі вивандрували на Лівобічну Україну, в нові індустриальні міста Донеччини, та на Московщину. Статистика показує, що з України їдуть на Московщину переважно жиди-мужчини. Через те на Україні жидівок є значно більше, як жидів.

М. Д.

ЧОМУ КЛИЧ „СВІЙ ДО СВОГО“ Є В НАС ЩЕ ПУСТИМ ЗВУКОМ

Багато про це треба би говорити. Але є дві головні причини: 1) громадянство мало, ваги привізує до значиння цього клича; 2) наші купці й промисловці мало себе рекламують, або, якщо й рекламують, то не вміють себе з успіхом і доцільно рекламувати.

Пригляньмося першій причині. Громадянство від віків привикло купувати в чужих, тай не могло врешті своїх попірати, бо в нас донедавна ще не було своїх купців ані промисловців. А коли останніми літами повстають щораз до нові купецькі станиці, коли заявляються щораз до нові продуценти-промисловці, — то громадянство поза словами признання й радости, що ось то — розвивається і росте наш промисл і торгівля, — не має для свого купця чи промисловця того сентименту, який наприклад до — жиди. Можна привести безліч прикладів на це, що наш громадянин знає про існування свого купця, знає про існування своєї рідної продукції товарів, але всетаки йде до свого жидка, часто-густо не застановляючись над тим, що поповняє просто злочин.

такі в нас купці, які 10 разів більше дають жертв на українські народні цілі, — ніж торгави привізує від українців. І це є гірший товар, що дорого, що кепська услуга, — все те є викрути, бо наші купці споживчої бранжі переважно закуповують товар гуртом в „Народній Торговлі“, де є товар безконкурентно найкращий — а ціни — найнижчі. А щодо услуги, то скільки разів читаємо в пресі про некультурну поведінку чужинецьких купців, які в першу чергу зневажують наші національні почування, нехтують нашу мову, кажуть, що їм не залежить на українській клієнтелі, одним словом: плюють нам у лице...

А колиб навіть у свого трапився часом невідповідний товар, то цього не можна брати на рахунок загалу українського купецтва, — а треба даній одиниці звертати увагу на його недомогання чи помилку, а кожний з купців піде на руку своїм клієнтам. Неправні одиниці можна навіть натарувати в їхній становій організації — Союзі Українських Купців, який має у Львові свою центральну, а по інших містах краю — свої філії, — а певно ця організація подбає про те, щоб у її рядах були лише солідні купці. Бойкотом свого купця ми не виховаємо його, ми не спричинимо зросту нашої торгівлі, але спричинимо нехтіння й байдужність цього купецтва до „своїх“, а тимсамим остуджу-

В СУБОТУ, ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Я., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

8-ГО ЛЮТОГО 1936 (SATURDAY, FEBRUARY 8)

ЗАХОДОМ ТОВ. ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ, ВІД. 367 У. Н. СОЮЗА

відбудеться

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИЧИМ ДОМІ, 975 JOSEPH AVENUE, ROCHESTER, N. Y.

ПОЧАТОК в годині 7-мії ввечір.

Товариство запрошає всі рачестерські Братства, Товариства і всіх українців місцевих і позамісцевих до численної участі в тім бали. Приходьте усі, щоб разом спільно забавитися.

ВСТУП 25 центів.

За добру забаву ручить — Комітет.

ем його національні почування, його відношення до народних потреб; бо треба знати, що наше купецтво, яке живе переважно по містах і часто-густо є залежне від чужої клієнтелі, — коли ми його не підтримаємо нашими закупками, — то воно забуде на своє українське походження, — а це вже не лежить в інтересі нашої ідеї: створити культурну, самовистарчальну українську націю...

Тому велика відповідальність тяжить на нашому громадянстві — на полі його відношення до рідної торгівлі і промислу. Хто не купує в свого купця, хто не жадає по skleпах виробів рідного промислу, той є ворогом самому собі, той поповнює злочин — рівний саможубству. Обовязком кожного з нас є купувати в своїх, але й домагатися доброго товару і доброї солідної обслуги, — а тоді зробимо подвійне гарне діло супроти народньої справи: поперше, сповним свій святий обовязок, який нам казує клич: свій до свого, — а друге: самі собі виховаємо солідних українських купців.

Тепер кілька слів про другу головну причину — яка не дозволяє до повної реалізації клича „свій до свого“. Наші господарські фірми назгали не привязують великої ваги до реклами, яка була, і буде підоймою торгівлі і промислу. В нас, за малими виїмками, мало хто оголошується в пресі вміло, то є постійно, систематично, а де-не-де часом стрінеється оголошення нашої фірми, маленьке, щоб не дорого коштувало, — і на цьому кінець реклами. Наші промислові фірми (з деякими виїмками) прямо нарікають на українські видавничі фірми, що ті їх занадто вже нахолодять зі своєю домаганнями чи офертами в справі оголошень...

А тимчасом українська преса не тому, щоб половати на платні оголошення, але переважно тому, щоб не оголошувати чужих фірм, апелуючи до своїх купців і промисловців: не забувайте про нас, бо ми сповняємо велику місію, яка має на меті переродити психіку громадянства в тому напрямі, щоб клич „свій до свого“ був не пустим звуком, але наказом нашої національної честі! Бо якщо цей клич сьогодні всім так реалізується, якщо свідоме громадянство розуміє його і підтримує свій промисл і свою торгівлю, то це заслуга виключно української преси, кот-

ра в цьому дусі виховує громадянство.

І коли наша фірма оголошується у своїй пресі, то робить подвійне добро: 1) сплачує своє зобов'язання супроти тієї преси і 2) робить собі рекламу, яка є підставою її розвитку. Про почуття обовязку вдячності супроти своєї преси — не може бути в нас мови. Навпаки — аквізиторів оголошень трактуються в нас як влізливих жебраків. Тоді лише, коли редактор має особисті звязки з торговельним світом, його часини дістає часом яке оголошення, але й тоді інсерант не робить цього з почуття потреби реклами, лише тому, щоб аквізиторя поспекатися — та не зрадити собі знайомого редактора.

Очевидно є і виїмки, є в нас фірми, які дійсно розуміють вагу реклами і оголошуються фахово, скрізь і всюди. Але загально справу беручи, є в нас недоцінювання реклами, ніхто не вірить в успіх оголошень, а сидить і чекає змилювання Божого, або вірить у свій „добрий товар“; тимчасом найкращий товар потребує реклами.

Наші торговельно-промислові фірми самі себе дурять, якщо думають, що вистарить отворити інтерес, вивінувати з добрий товар, а громадянство само хмарою звальється до його фірми і в одну мить розкупить цей товар. До того громадянства треба вміти підійти — а тут одинока є лише дорога: реклама.

У сьогоднішній статті я поклав собі за мету — не говорити, якою має бути реклама, але хотів звернути увагу, що до реалізації клича „свій до свого“ є потрібна реклама, а якою вона має бути, про те хай подбає вже сама фірма. Мені йде лише про те, щоб вказати, що до реалізації клича „свій до свого“ потрібна є співпраця обох сторін: загалу громадянства з одної сторони і торговельно-промислового світа з другої сторони. Громадянство треба виховувати, і чи скорше чи пізніше воно прийде до того, що всі ми, старі і молоді, в крові й кості матимем те почуття, що треба підтримувати самих себе, що клич свій до свого, це наш святий обовязок. Над вихованням громадянства в цьому дусі працює українська преса завзято без огляду на те, чи їй хто помагає, чи ні.

Але щоб цей день приспішнїти, треба, щоб друга сторона, себто промислово-торговель-

ний світ, — теж співпрацював у цьому напрямі з українською пресою і не вважав її висланників за влізливих жебраків, перед котрими треба замикається на ключ, або — в крайнім випадку — кинути на „відчипне“ раз на кілька літ яке оголошення.

Бо не йде тут вже про саму пресу, себто про її підтримку, але йде про те, щоб загал громадянства знав про здобутки й осяги нашого промислу і торгівлі. А щоб загал про це знав, то тут замало є такої реклами, що фірма видрукує собі тисячу чи дві летючок і думає, що світ вже про неї знає. Якщо хочемо, щоб про нас знали мільйони українців, то треба оголошуватися в цілій пресі, в усіх часописах і календарях — і то не раз, а постійно, не оглядаючись на те, чи ті оголошення дають зразу наглядну користь, бо часописна реклама ділає так, як медицина, лікарство, себто не приносить за одним замахом успіху, але ділає поволі, незаметно, але певно, і наслідки реклами шойно з часом даються завважити — („Свій до свого“).

Е. Н. Королишин.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

PROTEST VOICED FOR UKRAINIANS. Societies Allege Mistreatment by Poland, Russia.

A resolution protesting against the alleged mistreatment of Ukrainians by the Polish Government and urging action for their protection by the League of Nations was passed last night at a meeting sponsored by the central committee of the United Ukrainian Organizations and Branch 65 Organization for the Rebirth of Ukraine, at the Ukrainian National Home, 214 Fulton street.

Eugene Lachovitch, who recently arrived here from Poland, told of the treatment of the Ukrainian minority there and declared that deplorable conditions exist in the territory governed by both the Polish and Soviet governments. It was declared that the seven million Ukrainians in Poland are being submitted to a policy of cultural, economic, political, and physical extermination.

In calling on the League of Nations for aid the resolution stated that the alleged intolerable conditions tend to drive Ukrainian youth to desperate acts which in turn provide Polish authorities with pretexts to arrest and place them in concentration camps. The trials of twelve men and women for the murder of a Polish minister were cited also as resulting in heavy sentences being imposed following unfair hearings on trumped-up charges.

Michael Galinowycz was chairman of the meeting.

(Elizabeth Daily Journal, Saturday Evening, January 25, 1936).

ДОКІНЧЕННЯ КОЛЯДИ НА РІДНУ ШКОЛУ

ВІДБУДЕТЬСЯ

В УКРАЇНСЬКИМ НАРОДНІМ ДОМІ, 217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 9-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1936 РОКУ В ГОДИНІ 2:30 ПОПОЛУДНІ.

Ті Товариства, що вже зібрали коляду від своїх членів, а також і ті одиниці, що не мали нагоди чи не могли прийти на коляду в неділю по Різді, хай придуть тепер. Особливо наші бізнесмени повинні на це звернути увагу тому, що попереднього разу вони мали перешкоду. Тепер відбудеться теж розпродаж дарованих предметів. Хочемо рішучо закінчити з цього річного колядою.

Центральний Комітет Українських Національних Товариств.

Один добрий пан дав прощаків милостиню та сказав:

— Тут побіч, мешкає власник більшої посілости; він потребує рільних робітників.

— Спасибі за пересторогу! — відповів прощак.

